

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

Plahtač.

(Dalje.)

Vesel, da mu vsaj za en čas ne bode treba vedno med ozkimi stenami čepeti, bil je Plahtač zopet popolno v svojem elementu. Kot popotovalni agent napomnjene zavarovalnice izvrševal je svoj posel po večih skupnih vaséh, trgih in tudi mestih z neko posebno ročnostjo kaj uspešno, točno in natančno; tu bilo je, kar je načini, vse v najlepšem redu popolno po zavarovalniških pravilih. Glavno vodstvo zavarovalnično bilo je Plahtača kar veselo ter mu je letno plačo samo ob sebi izdatno zboljšajo.

Vse drugače je pa zviti Plahtač postopal ob novih slušajih vsakovrstnega zavarovanja po samotnih, oddaljenih krajih; na posestnike „Rovtarje“ imel je posebno slast. Ti zdeli so se mu za sleparske nakane njegove kot nalašč ustvarjeni. Ker se taki ljudje za javne naprave in občejanja navadno nič ne brigajo, nego le bolj za-se in svoj posel živé, ni bila nobena posebna umetnost, jih Plahtaču v svoje mreže loviti. Ob takih prilikah sklepal je zvitež zavarovanja kar na svojo pest. Pogoje za zavarovanja tudi tri- in še večkratne vrednosti sklepal je pod kaj ugodnimi zavarovalnimi premijami, katere moral mu je pa vsak tak zavarovanec prec izplačati. Taka zavarovanja izvrševal je potepuh s strankami na 10, 15 in tudi 20 let, kakor je ravno videl, da je žrtva njegova — pri novcih. Premije zahteval je Plahtač od vsake take stranke še od tako visoke zavarovane vrednosti po 1 do 2 gld. na leto, kar mu je tudi vsaka žrtva z veseljem izplačala; če kdo denarja za to ravno doma imel ni, izposodil si ga je pri bližnjem sosedu svojem. Vsak tak zavarovanec prejel je prec falzifikovano „polico“ od Plahtača, katero mu je po prejemu denarju (premiji) kar brez odloga napravil.

Tem načinom si je zviti Plahtač v ravno ne pomenljivem času zopet več stotakov sleparsko potjo pridobil. Ko je pa sleparstvo njegovo po požaru enega takega zavarovanca pri dotičnem zavodu v posledici na dan priti imelo, zginil je Plahtač kot — kafra. Dobiti ga pa zavod tudi mogel ni, ker se je bil Plahtač pod napačnim imenom in s ponarejenimi dokumenti pri njem v službo vtihotapil.

In kaj je Plahtač dalje počel? Iztuhtal je nov način, po katerem upal je, da bode ljudi po deželi zopet pehariti zamogel. Obnesla se mu je tudi ta zlodejska nakana. Sedaj prelevil se je Plahtač v inženirja ali merjevca; preskrbel si je nekoliko najpotrebnejših starih merjevskih aparatov, najel nekega malopridnega pohajča, s katerim bila sta še iz šolskih let dobro znana — spridenca. Temu, imenujemo ga Robkarja, kupi Plahtač cenó, a dostojno obleko. Tako z vsem potrebnim preskrbljen, podá se Plahtač s trabantom svojim v najskrajni hribovski del P.....e dežele, kodar namera-

vala se je ob istem času železnica speljati, „železno cesto“ meriti. — Plahtač in Robkar sta v tem kraju nekoliko dni kot preoblečena „vandrovc“ „fehtala“ ter se natančno o premoženji in drugih okoliščinah prebivalstva dobro podučila. Ljudstvo sploh, osobito pa posestniki, govorilo je skoraj edino-le o „ajzenponu“. In — tako sta kaj lahko vse zaželjeno poizvedela. Ko sta bila o vsem gotova, zapustila sta za teden dni ta kraj. Kot „vandrovc“ hodila sta po imenovanem kraju revno oblečena, umetno prebarvanimi obrazi ter razkuštranimi lasmi in razmršenima bradama, da ja pozneje ljudem spoznati mogoče bilo ni.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

73.

Arabska.

(Dalje.)

Obrtnost se še ni razvila, niti najnavadnejših rokodelcev ni dobiti vsak pot, postavim krojačev, mizarjev, ključaničarjev. Ljudstvo si samo izdeluje vse, česar neobhodno potrebuje. Tem bolj na glasu pa je izdelovanje orožja. Tvornic Arabska nima. Še le nedavnej so doseljeni Indijci, Baniajani nazivani, ustanovili tvornice za bombaževino, vse drugo se dovaža s Turške, z Egipta in z Indije, vzlasti pa z Angleške. Bolje razvita je trgovina, ali je večinoma v tujih rokah. Izvažajo se z Arabske datlji, biseri, konji, kože, indigo, gumi, želvovina, kava, štručeva peresa, kadilo itd., uvaža pa se svilenina, glaževina, olje, srebro, robovin in robinje, slador, jeklo, svinec, kanoni in marsikaj drugega, kar izdelujejo tvornice evropske. Najznanejša trgovinska mesta za izvožnjo in uvožnjo so Maskat, Moka, Džida, Makala in Aden. To poslednje mesto je tudi najpremožnejše v vsej Arabski. Angleži so spoznali važnost njegove leže, in se polastili skalnate višine, ki nadvladuje vhod v pristanišče. Tu so napravili potrebnih utrdb, in zato je Aden prav tisto v rudečem morju, kar je Gibraltar v sredozemnem, ali vsaj še bode. Aden ima do 40.000 stanovnikov, muhamedanskih Hindov, ter stoji v kraterju ugasnjenega vulkana. Zaslonjen je z visokimi skalami in nima nobene vegetacije. Sploh pa je pravilno pozidan, ima več cerkev in milošč raznih veroizpovedanj, potem kasarn, velikanskih premogovih skladišč, raznih trgovinskih zavodov in naprav, in ogromnih reservoirov za nabiranje dežnice.

Kočevnik arabski nosi pavolnato srajco, hlače in volnat plašč, bogatin tudi suknen kaftan pod plaščem, in na nogah sandale. Žene hodijo vedno zavite, razen doma, črnijo si obrvi. natirajo dlani in nohtove z rudečo barvo, kite ovijajo okoli glave ter lepotičijo z biseri in dragim kamenjem.

Obrazovanost arabska je na zelo nizki stopnji, ker nima viših ustavov in knjižnic. Pač pa so početne šole vseobčne, vsako pleme ima svoje učitelje. Vere so Arabci

muhamedanske. V Nedždu prevladuje ločina Vahabitov, to je, reformovanih mosleminov, ostali so Suniti.

Politiški je večina Arabcev samostalna; upravljajo jih rodbinski načelniki. Turško gospostvo je samo v imenu. Do celega neodvisni državi ste imama Maskatskega in imama Sanaskega. V notranjih pokrajinah pa živé razna nomadska plemena, ki se potikajo po nepreglednih pustinjah vse do Haleba, Damaska in Bagdada. Paša damaški jim plača vsako leto gotovo vsoto denarja, da ne nadlegujejo mekanskih karavan. Pa tudi načelnik sosednjih turških pokrajin jih odškoduje zato, da ne napadajo in plenijo mirnih stanovnikov. Eno pleme teh kočevnikov, ki ima do 350.000 duš, ohranilo se je osobite čisto. Njihovi zakoni in običaji so dandanes še prav taki, kakoršni so bili s početka islama. Ta deca pustinje tedaj ni se v tem dolgem času čisto nič spremenila, ter je popolnoma ohranila samostalnost svojo sredi mogočnih držav, ki so se v njihovem sosedstvu vzdignile in propale.

(Konec prih.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Poročevalec omenja na dalje, da si je v gorenjem visokem ministerskem ukazu imenovani c. kr. potovalni učitelj Josip Karg uže to leto ogledal domače-obrtno pletenje košaric v Beričevem in vrbarstvo v Beričevem, Dolu in Dovskem, potem da je razgledal v Kočevji strokovno šolo in zemljišče za vrbarstvo ter v radovljiškem okraji nekaj zemljišč za vrbarstvo, in ker se poročilo, ki ga ima napraviti potovalni učitelj, more glasiti le ugodno, da je treba pospeševati vrbarstvo, pričakovati je odločno, da bode visoko c. kr. naučno ministerstvo izdalo kmalu za prospeh vrbarstva potrebne naredbe.

Bodoč ni dvojiti, da visoko deželno zastopstvo Kranjske in mestni zastop deželnega glavnega mesta Ljubljane vsprejmeta sklepe, kateri bi omogočili, da bi se uže mnogo let željena strokovna šola mogla otvoriti v zgoraj naznačenem času, ker je dalje nedvojbeno, da bode kranjska hranilnica pospeševala kot koristno pripoznano strokovno šolo za lesno-obrtnost in pletenje košaric; takisto so združeni odseki, posvetujoč se o tej stvari, predpostavljali, da tudi zbornica radovoljno stori vse, kar bi pospeševalo ustanovitev in vzdrževanje te obrtne šole, in to tem bolj, ker ji je itak bilo znano, da se bode ta obrtna šola le takrat ustanovila, ako se obvežejo večkrat imenovana zastopstva, h katerim je tudi zbornico prištevati, dajati potrebne doneske. Uvažujoč rečeno, stavijo se naslednji predlogi:

1. Trgovinska in obrtna zbornica za Kranjsko v Ljubljani zaveže se za tekoče stroške za učila, orodje, učno tvarino, za izrabo in pisarniške potrebščine po visokem ukazu Njega Vzvišenosti gospoda ministra za nauk in bogočastje od 11. marca 1887, br. 22.865, nannanjenem z dopisom slavnega c. kr. deželnega predsedništva od 18. marca 1887, br. 710, dati naučni upravi na razpolaganje za strokovno šolo za lesno obrtnost, ki se ima ustanoviti v Ljubljani, to je, za mizarstvo, rez-

ljarstvo, strugarstvo in pletarstvo košaric vsako leto znesek 200 gold.

2. Za ustanove, ki naj bi se podeljevala učencem strokovne šole za lesno obrtnost v Ljubljani, vsprejme se v proračun trgovinske in obrtne zbornice za l. 1888 znesek 300 gold.

3. Predsedništvu se naroča, da izposluje, da ta sklepa potrdi Nj. Vzvišenosti gospod trgovinski minister.

Zbornica je sprejela ta predlog enoglasno.

III. Gosp. zbornični svetnik Anton Klein izvešča, da se je c. kr. deželni šolski svet obrnil do deželnega odbora kranjskega, da ta javi, sporazumevši se s trgovinsko in obrtno zbornico ter z občinskim zastopom krškim, koliko bodo pojedina zastopstva dala za ustanovitev in vzdrževanje obrtne nadaljevalne šole, ki se ima ustanoviti na Krškem. Deželni odbor je javil, da bo predlagal v visokem deželnem zboru, da se dovoli donesek za rečeno šolo, ter se je obrnil do zbornice s prošnjo, naj mu naznani, koliko hoče ona doprinesti. Ker se po naučnega ministerstva visokem ukazu od 24. februarja 1883, br. 3674, dovoljuje iz državnih sredstev samo takrat doneski za obrtne nadaljevalne šole, ako se zavežejo krajevni činitelji, namreč dežela, občina ter obrtna in trgovinska zbornica donášati doneske, ker je potreba, osnovati to šolo, jasno dokazana, to misli odsek, naj bi zbornica tudi za to, kakor je uže za več drugih enakih šol dovolila doneske, dovolila kak donesek. Ker nepoplačani stroški iznašajo 413 gld. 80 kr., bode donesek 50 gold. iz zborničnih sredstev zadoščal z obzirom na to, da tudi država, dežela in občina kaj doprinesó. Uvažujoč to, predlaga odsek:

Zbornica naj poroča deželnemu odboru kranjskemu, da dovoljuje, pridržujoč si potrjenje visokega trgovinskega ministerstva, za obrtno nadaljevalno šolo na Krškem za leto 1888 znesek 50 gld.

Predlog se sprejme.

IV. Gosp. zbornični svetnik Ivan Perdán poroča, da je iz obravnavnih spisov, ki jih je poslala c. kr. deželna vlada, razvideti, da je tem bolj želeti, da se osnuje obrtna nadaljevalna šola v Škofji Loki za učence in pomočnike do dovršenega 18. leta, ker ti, izstopivši iz osnovnih šol, ostanejo brez nadaljnega dopolnilnega pouka. Število mladih obrtnih pomočnih delavcev, kateri so dolžni obiskavati nadaljevalne šole po §. 75 zakona od 8. marca 1885, drž. zak. br. 22, je v Škofji Loki 34. Ker se je mestni zastop izjavil, da je voljen prevzeti troške za opravo in kurjavo prostorov, ker je nadalje naznanil deželni odbor kranjski slavní c. kr. deželni vladi, da bode letno podpora 120 gold. in za leto 1888 tudi donesek 30 gold. za učila predlagal v visokem deželnem zboru, in ker ni dvojiti, da bode tudi visoko naučno ministerstvo dovolilo kak donesek, predlaga odsek naslednje:

Zbornica naj, pridržujoč si potrjenje visokega trgovinskega ministerstva, dovoli za obrtno nadaljevalno šolo v Škofji Loki donesek 50 gold. za leto 1888.

Predlog se sprejme.

(Dalje prihodnjič.)